

SPOLOČNE O BEZPEČNOSTI A OBRANE

30 rokov obrannej a bezpečnostnej politiky SR

8. výročné stretnutie slovenskej bezpečnostnej a obrannej komunity

Hlavné závery a odporúčania

V dňoch 18. a 19. mája 2023 sa uskutočnilo ôsme výročné stretnutie slovenskej bezpečnostnej a obrannej komunity s názvom *Spoločne o bezpečnosti a obrane*.

Aktuálny ročník konferencie sa ohliadol za vývojom 30 rokov slovenskej bezpečnostnej a obrannej politiky a otvoril súčasné výzvy pre Slovensko, Severoatlantickú alianciu či Európsku úniu, a to nielen v kontexte vojny na Ukrajine.

Výročnej konferencie sa zúčastnilo viac ako 70 predstaviteľov neziskových organizácií, uniformovaných zložiek, akademickej obce, vysokých predstaviteľov štátnej správy vrátane diplomatov a tiež súkromného sektora.

Podujatie príhovormi otvorili ministri kľúčových rezortov - minister zahraničných vecí a európskych záležitostí Miroslav Wlachovský a minister obrany Martin Sklenár. Okrem ďalších vzácnych hostí a hostiek v priebehu konferencie vystúpil aj bývalý minister obrany Jaroslav Naď, poslanci Národnej rady SR či zástupca náčelníka Generálneho štábu genmjr. Peter Babiar. V rámci konferencie sa uskutočnili tri panelové diskusie, ktorých závery a odporúčania sú obsiahnuté v tomto dokumente.

SPOLOČNE O BEZPEČNOSTI A OBRANE

Panelová diskusia I. – Ozbrojené Sily SR post 2022

Kľúčové body diskusie:

- Ruská agresia na Ukrajine trvá už viac ako rok, no z vojenského hľadiska je situácia ďaleko od ukrajinského víťazstva. Obdobie však napriek zmenám a výzvam v bezpečnostnom prostredí prinieslo aj možnosti pre modernizáciu a zlepšenie situácie OS SR. Pozitívny vývoj možno vidieť najmä v posilnení obranyschopnosti a akcieschopnosti. Slovensko sa ukázalo ako spoľahlivý partner v podpore spôsobilostí Ukrajiny pri obrane voči agresorovi.
- Za kľúčové oblasti rozvoja obranyschopnosti SR možno považovať najmä kvalitatívny posun vo výcviku a príprave OS SR, ale aj v plánovaní a realizovaní rozvojových či modernizačných projektov OS SR. Súčasťou tohto rámca sú aj investície do vojenskej infraštruktúry, posilňovanie odolnosti a rastúca kohézia medzi krokmi OS SR a MO SR.
- Rastúce investície do obranyschopnosti Slovenska otvárajú nové výzvy v podobe vojenského vzdelávania, investícií a modernizácie vojenského školstva, ktoré by adekvátne reagovalo na požiadavky novej bezpečnostnej situácie. Úlohu hrajú najmä dva faktory: vývoj vojny na Ukrajine a potreba personálu v súvislosti s posilnením kapacít (predovšetkým v prípade leteckých síl).
- Modernizácia vojenského vzdelávania by sa mala držať vízie moderného a odolného vojaka 21. storočia. Tá neobnáša len vzdelanostnú a schopnostnú prípravu na novú výzbroj, ale aj postupné vzdelávanie a budovanie odolnosti OS SR voči pôsobeniu hybridných hrozieb, najmä dezinformácií či vplyvov, ktoré by mohli viesť k nežiadanejmu nárastu extrémizmu či radikalizmu v radoch OS SR.

Odporúčania:

- Prioritou je zabezpečenie kontinuity už započatých procesov modernizácie a nákupov novej techniky. Na mieste je pokračovanie v rozvíjaní kritických spôsobilostí, a to predovšetkým v oblasti protivzdušnej obrany, bojových vrtuľníkov a bojových vozidiel pozemných síl. Vzhľadom na výzvy 21. storočia je potrebné aj vybudovanie prostredia a kapacít pre vedenie elektrického boja a výskumu.
- Vojna na Ukrajine otvorila nové výzvy aj z pohľadu používanej techniky a zbraňových systémov. Slovensko ako súčasť obrannej aliancie by sa v tomto ohľade malo sústrediť najmä na výskum a inovácie v oblasti

SPOLOČNE O BEZPEČNOSTI A OBRANE

antidronovej obrany a posilnenie reakčných schopností. To súvisí aj s nárastom narušenia objektov OS SR prostredníctvom dronov, v prípade ktorého už nastalo posilnenie legislatívneho prostredia s ohľadom na možnosti reakcie OS SR.

- Slovenské obyvateľstvo na dezinformácie o plánovanej všeobecnej mobilizácii reagovalo masovým podávaním Vyhlásení o odopretí výkonu mimoriadnej služby. Situácia jasne odkryla potenciál vplyvových/informačných operácií, ktoré apelujú na strach v spoločnosti. Budovanie odolnosti voči vonkajším vplyvom je prioritou nielen v rámci OS SR, ale aj v kontexte celej spoločnosti. Okrem postupného vzdelávania a implementácii aspektov smerujúcim k posilneniu odolnosti, môže byť nástrojom pre mitigáciu vonkajšieho vplyvu aj tzv. kariérny filter.
- Úspechom a výhodou OS SR je vysoká dôveryhodnosť a pozitívny vzťah s verejnosťou. Tie je naďalej potrebné kultivovať a inštrumentalizovať v zmysle napĺňania záujmov národnej bezpečnosti, napríklad prostredníctvom práce s civilným obyvateľstvom.
- Kľúčovým je reforma, zatraktívnenie a kvantitatívne posilnenie aktívnych záloh, ktoré sú v tomto momente nedostatočné. Motiváciou by nemusel byť len pozitívny vzťah s verejnosťou, ale aj atraktivita a pozitívne prezentovanie vojenského prostredia. A to aj na báze posilnenia vzdelávacích kapacít v oblasti obrannej výchovy, respektíve prípravy obyvateľstva na obranu štátu.

SPOLOČNE O BEZPEČNOSTI A OBRANE

Panelová diskusia II. – Slovensko ako spoľahlivý spojenec

Kľúčové body diskusie:

- Štatút spoľahlivého partnera, ktorý v súčasnosti napĺňa aj SR, znamená najmä diplomatický a zahraničnopolitický rast, ako aj posilnenie koordinácie s USA a ďalšími partnermi. Zároveň to znamená, že napĺňame hodnoty, za ktorými by mala zahraničnopolitická orientácia SR stáť. Primárne ide o ochranu medzinárodného práva a zachovávanie teritoriálnej integrity. Symbolicky náš rast zdôrazňuje aj prizvanie slovenských zástupcov na rôzne rokovania.
- Naše miesto v medzinárodnom spoločenstve je určené geografiou a hodnotami. Hodnotový základ stojí na demokratickom zriadení, preto je cieľom nielen zaistiť vojenskú bezpečnosť, ale aj zachovávať demokratické zriadenie, k čomu je nevyhnutná pomoc spojencov. Spojenctvá by sme mali hľadať tam, kde vyznávajú rovnaké hodnoty ako my. Ako SR preto patríme do Európskej únie a NATO, ktoré nám poskytujú ochranu a garancie, a zároveň nám umožňujú znásobovať to, čo by sme inak ako tak malý štát nedokázali. Ilúzia o moste medzi Východom a Západom je nebezpečným ruským naratívom.
- Ukrajina patrí do EÚ aj do NATO, nie je to len vec morálky a hodnôt, ale aj strategického záujmu. Ide však o dlhodobější proces, pri ktorom je potrebné splniť podmienky pre vstup, aby bolo možné udržať stabilitu Únie. V otázke Ukrajiny potrebujeme politický leadership a interpretáciu členstva ako strategického záujmu.

Odporúčania:

- SR by mala mať sebavedomú politiku, ktorá niekedy znamená aj konštruktívny nesúhlas. Potrebné je byť aj dostatočne asertívny a odmietnuť nátlak alebo podmieňovanie rozhodnutí zo strany veľkých štátov.
- O ukotvenie SR v európskych a transatlantických štruktúrach musíme neustále bojovať. Podpora EÚ a NATO síce naďalej pretrváva a radikálne pozície ako vystúpenie z týchto štruktúr pravdepodobne nenastanú, ale môžeme skĺznuť do sivej zóny zahraničnej politiky. Pre zaistenie zahraničnopolitického konsenzu je kľúčový rozumný dialóg medzi stranami, koalíciou a opozíciou, boj proti populizmu a dezinformáciám, ale aj podchytenie podpory voči západným štruktúram u mladej generácie.

SPOLOČNE O BEZPEČNOSTI A OBRANE

- V4 ako regionálny formát nemôže politicky fungovať naďalej, keďže regionálna spolupráca je ale stále podstatná, môžeme využívať formáty ako B9, Trojmorie či Slavkovský formát, prípadne sa orientovať smerom k baltickej, škandinávskej skupine štátov.

SPOLOČNE O BEZPEČNOSTI A OBRANE

Panelová diskusia III. – Ako ďalej, Slovensko?

Kľúčové body diskusie:

- Výzvam v bezpečnostnom prostredí a obranným prioritám bude musieť čeliť aj úradnícka vláda. Za prioritu možno považovať predovšetkým budovanie celospoločenskej odolnosti, a to na báze boja proti dezinformáciám a ochrany demokratických pilierov Slovenska. Kľúčovú rolu bude hrať pokračovanie modernizácie OS SR a kontinuita v zahraničnej politike Slovenska (predovšetkým s ohľadom na Východné partnerstvo a Západný Balkán).
- Podpora Ukrajiny by mala ostať stabilným prvkom zahraničnej politiky Slovenska ako spoľahlivého medzinárodného partnera. Vyžaduje si však aj podporu zo strany verejnosti, ktorá čelí výzvam informačného chaosu a vplyvových operácií. Ako základný nástroj pre stabilizáciu verejnej mienky sa javí strategická komunikácia položená na báze kontinuálneho vysvetľovania spoločných hodnôt a záujmov.
- Vo vzťahu k hrozbám môže byť Slovensko niekde na úrovni Ukrajiny medzi rokmi 2014 a 2022. Potenciál pre posilnenie odolnosti a obranyschopnosti SR otvára najmä dlhodobá prítomnosť hybridných hrozieb a neželaného pôsobenia vplyvových aktérov.
- Budúce smerovanie SR čelí hrozbám najmä v podobe spájania radikálnejších aktérov a prispôsobovania politickej rétoriky k potrebám sociálnych sietí. Výsledok nadchádzajúcich predčasných volieb môže rozhodnúť o budúcnosti SR tak v zahraničnej, ako aj obrannej politike. Hrozí nasledovanie maďarskej cesty a posilnená prítomnosť *rogue* aktérov, ktoré by oslabili nielen vybudovaný kredit SR v medzinárodnom prostredí, ale aj jej stabilitu v západných štruktúrach.

Odporúčania:

- Kľúčovou prioritou je zachovanie kontinuity SR v zahraničnej politike. A to konkrétne s dôrazom na pokračovanie v budovaní slovenského obrazu ako spoľahlivého a stabilného partnera v západných štruktúrach, a zároveň s orientáciou na Východné partnerstvo a Západný Balkán.
- Pomoc a podpora Ukrajine by mala byť prezentovaná aj ako praktická investícia, ktorá je v súlade so záujmami SR. S tým súvisí aj strategická komunikácia zameraná na kľúčové prvky a zraniteľnosti súvisiace s vojnou na Ukrajine, napríklad aj vysvetľovanie dôvodov a hodnôt členstva SR v NATO a EÚ.

SPOLOČNE O BEZPEČNOSTI A OBRANE

- V prípade strategickej komunikácie zo strany štátnych inštitúcií sa naďalej ako problém javí nedostatočná systematizácia problematika v podobe chýbajúceho procesuálneho zastrešenia, nedostatku financií a otáznej udržateľnosti aktuálnych snáh.
- Čo sa týka obranyschopnosti SR, naďalej nedostatočne pokrytou oblasťou zostáva protivzdušná obrana, chýba protitanková munícia a problémom sú aj nízke počty záloh. Zákonite však nemusí ísť o kritickú zraniteľnosť, a to najmä kvôli spolupráci so spojencami, v rámci ktorej sa črtá potenciál pre posilnenie prítomnosti spojeneckých vojsk na území SR.
- Príležitosťou pre SR by mohlo byť aj využitie novoprijatej podpory EÚ zameranej na posilnenie reakcie a schopnosti európskeho obranného priemyslu zabezpečiť včasné dodávky munície a rakiet. Vo vzťahu k Ukrajine by mala pokračovať podpora na báze dodávania techniky bez modernizačného potenciálu. Využitie fondov by zároveň mohlo viesť k vytvoreniu nových alebo rozšíreniu/optimalizácii výrobných kapacít aj v prípade slovenských firiem.